

Sultprisen 2015 til Lars Petter Sveen

Pristale ved Tonje Vold i Gyldendalhuset 22. oktober 2015

Sultprisen er en fri forlagspris som hvert år deles ut for å hedre et eminent yngre forfatterskap. De siste årene har prisen gått til Alfred Fidjestøl, Eirik Ingebrigtsen, Ingvild H. Rishøi, Gaute Heivoll og Ingrid Storholmen. Gyldendals legatstyre deler ut prisen, og det består av Tom Egil Hverven (leder), Kåre Bulie, Geir Mork, Tone Selboe og meg, Tonje Vold.

Årets pris tildeles en forfatter som undersøker det gode, det onde og det politiske gjennom en prosa som ikke markerer skiller mellom det mytiske, åndelige og det hverdagslig velkjente. Hva gjør en fortelling *virksom* i verden – hvordan blir den til tro og overbevisning og hva kan en gitt fortelling tilsløre? Forfatteren stiller dette spørsmålet innenfor rammene av den enkeltes liv, samt i politisk og religiøs sammenheng.

Forfatteren, som er utdannet bibliotekar, går i dialog med en stor samling tekster fra oldtid til samtid og skaper en helt særegen, engasjert litteratur som like gjerne kan foregå i Midtøsten på Jesu tid som på våre dagers Vestlandet eller i et ikke navngitt, nesten-mytisk landskap.

For debutsamlingen *Køyre frå Fræna* (2008) ble forfatteren tildelt Tarjei Vesaas' debutantpris. Tolv stramt oppbygde, fabulerende noveller viser fram et Fræna som til tross for Essonstasjonens neonlys også omslutes av et nesten *poesk* mørke. En rikspolitiker gror på seg slangetunge i valglokalet, en far hjemsesøkes av sitt døde barn i form av en stadig mer innstendig bankende vegg, og både ordførere og innvandrere utsettes for vold. Novellene hilser til Fløgstad og har, som man kan høre, gjerne politisk brodd. De demonstrerer sosialdemokratiets rituelle trekk, kommenterer norsk krigføring i Afghanistan, og setter ansvarsløshet, fremmedfrykt og selvlegitimerende praksiser under lupen.

Flere av karakterene stiller spørsmål til hva uttrykk innebærer, som å være «ordentlige mennesker», «å ikkje eige skam», og «å tilgi – i kristen og sekulær forstand». Slike spørsmål forfølges i de neste verkene, selv om den gjenkjennelige samtidskonteksten forlates, og også den demokratiske samfunnsordenen.

I romanen *Eg kjem tilbake* fra 2011 reiser bruktbokhandler Lied fra byen og ut i skogen, forbi hus som nå bare brukes som gravkamre, på jakt etter sannheten om farens død, bror til den henrettede bandelederen Trane. Forfatterens talent for det makabre og nifse kommer her til sin rett. Som lesere får vi en følelse av å famle i mørket: Vi leser om «tre» og «buskar»,

«barna», «fuglane» og «bøkene», men overlates i stor grad til selv å fylle ut detaljene. Den sivilisertes reise i en lovløs og barbarisk grensesone er et velkjent topos fra westernbøker til Conrad, til McCarthy og Coetzee, mens personnavn som Trane, Hauge og Eikmann alluderer til politisk historie. Når romanen aktiverer samtlige av disse lagene, skapes en urovekkende fortelling, som sirkler om ondskapens banalitet, uten at noen allegorisk fasit tømres fast.

Med stor autoritet setter så forfatteren tonen i sin neste roman, *Guds barn* (2014). Romanen åpner med å skildre romerske soldater som utfører barnedrap på Herodes befaling. Det er liten tvil om at forfatteren fortsetter den brutale utforskingen av ondskap i et samfunn der menneskelivet er lite verdt. Men i denne romanen er kjærligheten omdreiningspunktet. Det nye testamentets bifigurer har hovedrollene i romanen. Prosaen er sanselig og poetisk, tekststrukturen intrikat. Fortellingens tid er ikke kronologisk. Karakterer i alle aldre, velkjente og ukjente, av begge kjønn og fra ulike samfunnslag alternerer som jeg-fortellere. Forfatteren gjør utstrakt bruk av dialoger, inkluderer fabler og tilbakeblikk. Slik oppstår et stort kor av stemmer og fortellinger som levendegjør Galilea på Jesu tid, og dermed vår egen kulturarv.

Romanen evner å framstille kristendommens idé om nestekjærlighet som dramatisk og radikal. Karakterene mangler beskyttelse, vi ser sårbare, nakne liv enten det er utstøtte og prostituerte, leprasyke, troende eller soldater som sliter med hva de har gjort. Å skulle ha tillit til andre og til sin egen tro byr i høyeste grad på prøvelser i form av nagende tvil og selvovervinnelse, samt frykt for forfølgelse, lemlestelse og tortur. Men det blir også tydelig hvorfor kristendommen er forlokkende.

I flere av kapitlene kommer en gammel mann snikende som vil ha de troende til å tvile og gi opp. Det skifter, sier han, «kva som er rett, kva som er gale. Vi skal leve, og overleve, frå dag til dag. Frå herskar til herskar». For ham fins ikke det gode, bare historier om det. Men historiene har stor kraft i romanen, de evner å legge seg «som ei festning mot alt det vonde» og de *virker*. De åpner for valg om å «gjere godt», og dermed å endre folk: «Vi blir endra av kva vi gjer.»

I løpet av romanens tidsløp blir imidlertid vitnesbyrd til *fortellinger* om vitnesbyrd, og en maktkamp er i emning om å skape én historie av de mange fragmentene, «for å gjerde inne det som er den rette vegen, den rette trua». Romanen selv forblir åpen, til tross for de mange nye mønstrene den har tegnet.

Gjennom portrettene av mennesker på flukt i et okkupert Palestina, skildringene av fundamentalistisk motivert bestialitet

og utforskingen av hva det vil si å tro og handle godt, framstår *Guds barn* som en svært relevant roman om vår egen tid. At romanen er under oversettelse til flere språk, viser dens egen evne til å virke i verden. Det er et mesterstykke hvordan forfatteren får leseren til å se samtiden i øynene gjennom en litterær dialog med 2000 år gamle tekster, og samtidig får disse velkjente tekstene til framstå på nytt for oss, med sine spennende lakuner og relasjoner.

Årets Sultprisvinner er en djerv, stilsikker og høyst original stemme i den norske samtids litteraturen. Det er en glede å få se Lars Petter Sveen komme fram for å motta Sultprisen for 2015.